

Побережна Н.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічного аналізу та обліку
Навчально-наукового інституту економіки,
менеджменту і міжнародного бізнесу
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»*

Александрова В.О.

*старший викладач кафедри економічного аналізу та обліку
Навчально-наукового інституту економіки,
менеджменту і міжнародного бізнесу
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ АСПЕКТ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу пропонуємо розглядати як «...комплексну систему формування, збору, аналітико-синтетичної обробки, накопичення та передачі обґрунтованої й релевантної обліково-аналітичної інформації, сформованої з використанням методів бухгалтерського обліку й економічного аналізу для прийняття управлінських рішень, здатних сприяти сталому розвитку суб'єктів господарювання» [1, с. 22].

До організаційного аспекту обліково-аналітичного забезпечення діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу доцільно відносити:

формування організаційної форма створення й структури обліково-аналітичної служби підприємства;

розробку посадових інструкцій облікових працівників і матеріально-відповідальних осіб;

визначення рівню централізації облікових робіт;

вибір варіанту організації управлінського обліку (інтегрована, автономна);

формування центрів затрат за центрами відповідальності;

формування сукупності показників, які становлять комерційну таємницю та розробка порядку її захисту;

організацію внутрішнього контролю діяльності підприємств [1, с. 13].

При організації такого обліково-аналітичного забезпечення важливим є врахування специфіки діяльності і особливостей готельних послуг (табл. 1) та центрів витрат, які є ключовими об'єктами управлінського та бухгалтерського обліку.

**Особливості готельних послуг та їх вплив на побудову системи обліку
та внутрішнього контролю діяльності підприємств
готельно-ресторанного бізнесу [2, с. 209]**

Характерна ознака готельної послуги	Вплив на побудову системи обліку та внутрішнього контролю
Одночасність виробництва та споживання	Відсутність незавершеного виробництва та залишків готової продукції. Необхідність у системному оперативному аналізі якості обслуговування клієнтів готелю.
Неможливість зберігання	Потреба у розробці ефективної цінової стратегії та асортиментної політики, які би могли компенсувати втрати при неповній завантаженості номерного фонду, зокрема витрати від простою.
Нематеріальний характер	Дохід, пов'язаний із наданням послуг, визначається, виходячи зі ступеня завершеності операцій з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції. Готельну послугу не можна оцінити, доти поки вона не буде спожита клієнтом.
Періодичний (сезонний) характер	Попит на готельні послуги носить сезонний характер, що потребує системної оперативної та стратегічної оцінки завантаженості номерного фонду для забезпечення необхідного рівня рентабельності за видами номерів з метою уникнення втрат прибутку
Терміновість обслуговування	Потреба в оперативному та дієвому аналізі ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств готельного господарства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень
Характерна ознака готельної послуги	Вплив на побудову системи обліку та внутрішнього контролю
Залежність готельних послуг від інституціональних та внутрішніх факторів	Важливим фактором, що визначає зовнішнє інституціональне середовище, облік на підприємствах готельного господарства, є домінуючі в суспільстві соціальні, культурні, економічні, правові норми. Юридичні аспекти взаємовідносин підприємств готельного господарства з туроператорами та турагентами чинять суттєвий вплив на формування доходів та фінансових результатів від реалізації послуг проживання (реалізація за корпоративними цінами (надання системи знижок при забезпеченні необхідної кількості ночівель); виплата агентських винагород і т. д.).
Відносно велика питома вага постійних витрат	Значні витрати на: амортизацію номерного фонду готелю; на ремонт обладнання; на комунальні послуги; заробітну плату постійного персоналу; страхові платежі; на рекламу та адміністративний персонал. Збільшення собівартості у періоди незначного навантаження номерного фонду
Експорт готельних послуг	Експорт готельних послуг означає їх надання іноземцеві, тобто нерезиденту, хоч насправді він перебуває на митній території країни і проживає в готелі. У разі реалізації готельних послуг фізичним особам – нерезидентам з оплатою в іноземній валюті згідно з П(С)БО проживання, отриманий в іноземній валюті, визначається: при передоплаті, як немонетарний актив, – за курсом НБУ на дату надання послуги. Відображення у статистичній звітності діяльності щодо обслуговування іноземців по країнах світу
Поєднання платного та безоплатного надання послуг	Споживачам готельних послуг можуть бути безоплатно надані такі послуги: виклик швидкої допомоги, доставка в номер кореспонденції, побудка у визначений час, надання необхідного інвентарю. Безкоштовне включення до реалізованої комплексної послуги окремих її додаткових складових (відвідування тренажерного залу, басейну і т. д.), потребує застосування трансфертних цін задля відображення в обліку фін. результатів від внутрішньої реалізації послуг задля забезпечення розподілу прибутку всередині підприємства готельного бізнесу

Систему внутрішнього контролю доцільно розподіляти на горизонтальний та вертикальний контроль. Горизонтальний контроль передбачає дослідження витрат, доходів і фінансових результатів у розрізі їх видів на рівні підприємства в цілому на основі розроблених планів (бюджетів) на рік з помісячною деталізацією даних. Вертикальний контроль забезпечить аналіз, перевірку та регулювання витрат і доходів у розрізі їх видів на рівні центрів відповідальності. Організація такого контролю повинна відбуватися шляхом закріплення за конкретними працівниками певних підконтрольних об'єктів [3, с. 203-204].

З врахуванням значної кількості структурних підрозділів та переліку послуг на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу, центри відповідальності доцільно розподіляти на три рівні: I рівень – керівник або власник підприємства, II рівень – керівники структурних підрозділів підприємства; III рівень – підлеглі працівники структурних підрозділів [2].

Так, наприклад у процесі надання послуг з розміщення, центрами витрат доцільно визначати структурні підрозділи: рецепцію, готельні номери, службу покоївок, білизняну, пральню та інші допоміжні відділи для надання готельних послуг. Центрами відповідальності III рівня стануть працівники рецепції, швейцар, портье, консьєрж, метрдотель, покоївки та кастелян. Центрами відповідальності II рівня будуть керівники структурних підрозділів, які безпосередньо підпорядковуються центру відповідальності I рівня – керівнику (адміністратору) готельного комплексу [2].

Такий розподіл об'єктів внутрішнього контролю між центрами відповідальності підприємства готельно-ресторанного бізнесу надає можливість здійснювати більш деталізований контрольний та обліковий процес витрат та доходів за місцями їх виникнення.

Інформаційним забезпеченням внутрішнього контролю діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу є сукупність нормативно-правової та обліково-аналітичної інформації [4; 5; 6].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності: монографія [Електронний ресурс] / за ред. І.Ф. Баланюка, Н.І. Пилипів, В.М. Якубів. – Івано-Франківськ: Видавництво: Друкарня Фоліант, 2014. – 292 с. – Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/2009.pdf>.
2. Домбик О.М. Облік і внутрішній контроль в управлінні діяльністю підприємств готельно-ресторанного бізнесу: дис. ...канд. екон. наук: 08.00.09 / Ольга Миколаївна Домбик; ЛКА; наук. кер. Куцик П.О. – Львів: [б. в.], 2016. – 299 с.
3. Шматковська Т.О. До проблеми організації системи внутрішнього контролю фінансових результатів діяльності підприємства / Т.О. Шматковська, В.В. Ярош // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. «Економічні науки», 2014. – № 25. – С. 200-205.
4. Манойленко А.В. Учетно-аналитическое обеспечение внутреннего контроля финансовых результатов: систематизация подходов и уточнение содержания / А.В. Манойленко, Т.А. Жадан, М. Аннаев // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Економічні науки. – Х.: НТУ «ХПІ». – 2017. – № 46 (1267). – С. 104-108.
5. Мардус Н. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення підприємств готельно-ресторанної справи / Н.Ю. Мардус, О.О. Фальченко, С.В. Брік // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – № 46 (1267). – С. 83-86.
6. Колесніченко А. С. Організаційно-технологічні засади процесу надання готельних послуг / А.С. Колесніченко // Вісник Національного технічного університету «Харківський полі-

технічний інститут» (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. – № 46 (1267). – С. 95-99.